

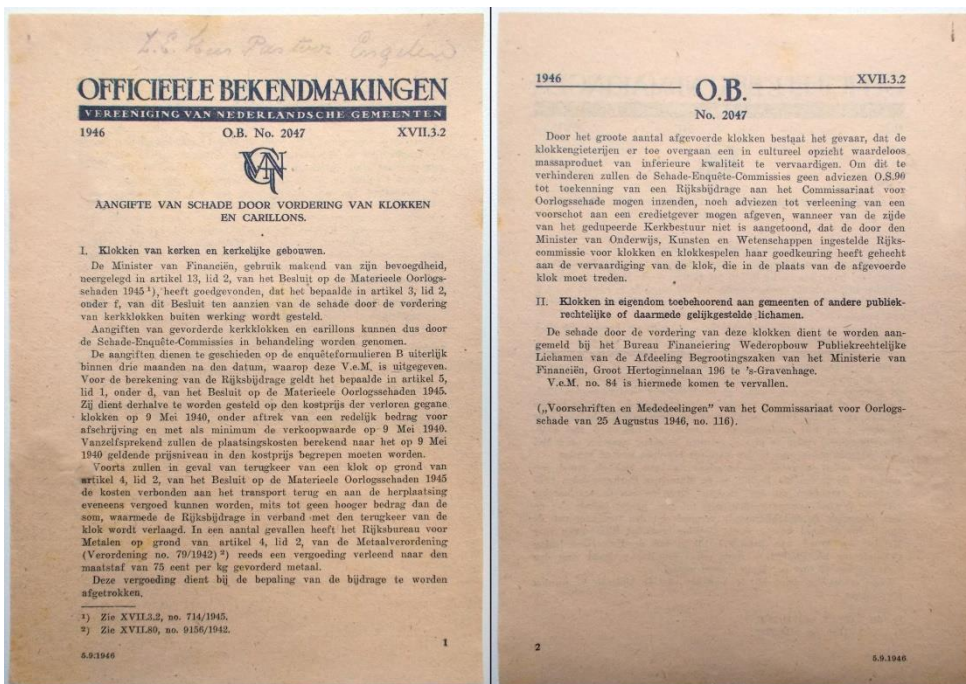
De luidklok van de R.K. Sint Lambertuskerk

In 1933 werd de nieuwe R.K. Sint Lambertuskerk gebouwd op de plaats van de oude, uit 1830 stammende Waterstaatskerk aan de Graaf van Solmsweg, welke na meer dan 100 jaar gebruik te klein en ook bouwvallig was geworden. Deze werd voor dat doel dan ook afgebroken. De oude luidklok van de Waterstaatskerk werd wederom in gebruik genomen in de nieuwe kerk. Waarschijnlijk eind 1942 werd deze klok geroofd door de Duitse bezetters in het kader van de z.g. "metaalverordening" welke door Rijkscommissaris Seyss-Inquart op 21 Juli 1942 werd afgekondigd. Deze verordening leidde in heel Nederland tot de inbeslagname van honderden kerkklokken welke omgesmolten zouden worden tot oorlogsmaterieel. De precieze datum van de klokkenroof in Engelen blijkt niet uit de kerkarchieven maar het feit dat eind 1942 ook de klok van Bokhoven werd geroofd maakt het waarschijnlijk dat in deze periode ook de klokken van de andere gemeenten in deze regio werden geroofd. Van de Engelse klok werd later wel nog de klepel teruggevonden in de tuin van de pastorie.

In augustus 1942 had toenmalig pastoor Serrarens van bisschop Mutsaerts al schriftelijk een richtlijn ontvangen over deze verordening waarbij werd aangegeven dat het een gewetensplicht was de gewijde klokken niet aan te geven of in te leveren. Indien echter door de bezetter dwang zou worden uitgeoefend moest men zwichten voor de overmacht en geen verzet plegen bij het weghalen van de klokken.

Zodoende bleef de Sint Lambertuskerk tijdens de rest van de oorlog verstoken van een luidklok. Ook de oude, in 1668 gegoten luidklok van de Hervormde Kerk werd geroofd. Deze werd echter later wel nog teruggevonden.

Direct na de oorlog, in 1946, werden de kerkbesturen in de gelegenheid gesteld de schade a.g.v. de klokkenroof te laten registreren en op basis daarvan een schadevergoeding te ontvangen. Hieronder is de officiële bekendmaking van deze regeling te zien.

Officiële bekendmaking van de regeling voor aangifte van schade (foto Kerkarchief R.K. St. Lambertuskerk)

Aan Engelen werd een vergoeding van Fl. 486,- toegekend, welke kon worden verkregen na aangetoond te hebben dat een nieuwe klok was geleverd. In 1948 werd daarop een nieuwe luidklok besteld bij de firma M. van de Kerkhof te Aarle-Rixtel door pastoor van Rooijen, welke inmiddels pastoor Serrarens had opgevolgd. Deze klok moest 110 kilo zwaar worden en van toon Fis. De uiteindelijk in februari 1949 geleverde klok hangt nog steeds in de Sint Lambertuskerk en draagt een wat merkwaardige inscriptie van 37 letters die een aantal namen vormen:

"Maria Antonius Anno Gertrudis Hildegondis"

Uit de geschiedenis van de kerken in Engelen blijkt nergens dat deze namen een belangrijke rol zouden hebben gespeeld. De vraag rijst derhalve waarom deze juist deze namen op de klok staan vermeld.

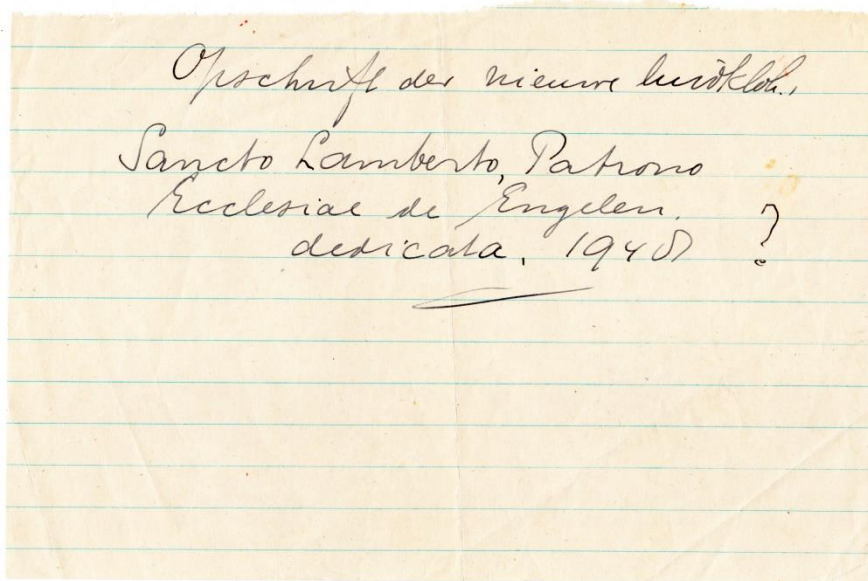

De luidklok zoals die sinds 1949 in de klokkentoren hangt (foto Harry Kelden, Baarn)

Een duik in de kerkarchieven uit de betreffende periode na de oorlog leert dat de klokkenleverancier eind 1948 aan pastoor van Rooijen schreef dat er toevallig nog een andere klok beschikbaar was van dezelfde toon en gewicht, gegoten door de firma Gebrs. van Bergen te Heiligerlee, en dat de parochie Engelen deze eventueel zou kunnen overnemen. Direct na de oorlog was er een grote vraag naar nieuwe klokken en vanzelfsprekend probeerden de leveranciers het vele werk zo efficiënt mogelijk uit te voeren. Reeds aanwezige klokken, welke zonder koper bleven, werden derhalve natuurlijk maar al te graag aangeboden aan klanten. Deze klok was dus oorspronkelijk niet voor Engelen bestemd en dat verklaart dan ook de vreemde inscriptie. De eigenlijk in eerste instantie bedoelde inscriptie voor de nieuwe klok is te lezen op een klein handgeschreven briefje in het archief:

*"Opschrift der nieuwe luidklok.,
Sancto Lamberto Patrono Ecclesiae de Engelen.
dedicata , 1948"*

Aan dit handschrift werd -duidelijk in een latere tijd- nog een vraagteken toegevoegd.

Handgeschreven briefje met opschrift voor de luidklok zoals die oorspronkelijk was bedoeld voor de nieuwe luidklok (foto Kerkarchief R.K. St. Lambertuskerk)

De nieuwe klok was al in februari 1948 officieel gekeurd door Prof. Dr. Smijers, welke na afloop een keuringsrapport opstelde. Daarbij werden gewicht en zuivere toon gecontroleerd. Het keuringsrapport werd echter abusievelijk verstuurd naar de zusters van het St. Josephgesticht in Venray. Wat was hier nu fout gegaan?

Het blijkt dat het gesticht in Venray al geruime tijd eerder eveneens een luidklok had besteld bij de firma M. van de Kerkhof te Aarle-Rixtel van eveneens 110 kilo en toonhoogte Fis. Direct na de oorlog bestonden echter bij veel bedrijven ernstige achterstanden in het productie- en leverproces en zodoende bleef de levering van deze bestelde klok erg lang voortslepen. Uiteindelijk reclameerden de zusters van het gesticht bij de leverancier en drongen aan op een snellere levering van de nieuwe luidklok. De firma wilde de zusters graag tegemoet komen en stelde voor een direct beschikbare bestaande klok met gelijk gewicht en toonhoogte te leveren, welke afkomstig was uit een oude fabriekshal en reeds voor de oorlog was gegoten. De zusters gingen hiermee akkoord en de oorspronkelijk bestelde klok werd vergeten. Die laatste klok kon echter niet meer worden geannuleerd bij de gieter en werd daardoor uiteindelijk in februari 1948 toch opgeleverd. Daar er geen koper meer voor was verdween ze in de opslag en zodoende kwam deze klok in beeld bij de bestelling van de luidklok voor Engelen in december 1948.

Pastoor van Rooijen wilde vervolgens de aanschafkosten van de nieuwe klok declareren bij de Herstelbank maar had daarvoor het keuringsbewijs nodig. Toen hij daarnaar vroeg bij keurmeester Smeijers deelde deze hem mede dat dit keuringsbewijs niet meer beschikbaar was, daar het reeds was verzonden naar de zusters te Venray. Verdere navraag bij de zusters leerde hem dat deze ook niet meer over dit bewijs beschikten, daar deze het al hadden verzonden naar de Herstelbank om een vergoeding van 217 Gulden te kunnen krijgen voor hun oude klok.

ST. JOZEPH-GESTICHT
VENRAY

ZUSTERS VAN DE GODDELIJKE VOORZIENIGHEID

GIRO NO. 172739

TELEFOON 435 K 4780

VENRAY, 24 December 1948.

Zeer Eerwaarde Hooggeleerde Heer,

Naar aanleiding van bijgaand schrijven delen wij U mede, dat wij het bedoelde keuringsrapport op 26 Februari 1948 hebben gezonden aan de N.V. Herstelbank, Kneuterdijk 6 te 's Gravenhage. Een vergoeding van f. 217.-- voor de oude klok hebben wij inmiddels reeds ontvangen. Wij kunnen U dus het gevraagde rapport niet toezenden.

Wij wensen U een Zalig Kerstfeest en Zalig Nieuwjaar en verblijven met eerboedige Hoogachting,

Zrs. v/h St. Josephsgesticht,

M. Schwieferd Overste.

bylage 3

Het antwoord van het St. Jozeph-Gesticht aan pastoor van Rooijen (foto Kerkarchief R.K. St. Lambertuskerk)

Een en ander was dus een gevolg van het feit dat de keuringsmeester het keuringsrapport van de klok aan de oorspronkelijke opdrachtgever (het gesticht te Venray) had gezonden in plaats van aan de uiteindelijke latere afnemer (de parochie Engelen).

Pastoor van Rooijen stuurde vervolgens in december 1948 wederom een brief aan de zusters van het gesticht waarin hij hen betichtte van het onrechtmatig innen van vergoeding bij de Herstelbank. Ook werd het voorval gemeld bij bisschop Mutsaerts van Den Bosch. De zusters, die ook van de bisschop vervolgens een brief hadden ontvangen, reageerden hierop in januari 1949 enigszins verbolgen en gaven aan dat men weliswaar een beetje verrast was door het rapport maar dat men gedacht had dat het toch wel zou kloppen vanwege de correcte gegevens die in het rapport stonden vermeld over de door hun bestelde en ook geleverde klok. Dat de klok uit de fabriekshal niet het juiste opschrift had, had men daarbij kennelijk over het hoofd gezien.

De zusters stelden daarop voor dat het kerkbestuur van Engelen een tweede keuring zou aanvragen voor de klok die in Venray hing en zou zorgen dat de vergoeding op basis van deze keuring bij de zusters terecht zou komen. Pas na ontvangst van een verklaring van het kerkbestuur dat deze bereid was dit zo te gaan doen zouden de zusters de door hun ontvangen vergoeding van de Herstelbank overmaken aan de parochie Engelen.

Er volgden nog diverse briefwisselingen tussen het bisdom, het gesticht en de keuringsmeester waarvan niet alle originelen in het kerkarchief aanwezig zijn en uiteindelijk blijkt uit het feit dat aan de parochie Engelen een bedrag van Fl. 511,94 werd gegireerd door de Herstelbank dat e.e.a. toch op zijn pootjes terecht moet zijn gekomen.